

Barne- og likestillingsdepartementet
Oslo

Høringsuttalelse fra Kvinnefronten til NOU 2009:14 Et helhetlig diskrimineringsvern

Overordnede synspunkter

Kvinnefronten går imot å innlemme likestillingsloven i en samlet lov mot diskriminering da vi mener at kjønn står i en særstilling som diskrimineringsgrunnlag. Dette gjenspeiles også i forslaget til felles lov på områdene representasjon, redegjøringsplikt på tilstand og likelønn.

Kvinnefronten mener videre at en felles lov vil svekke oppmerksomheten i forhold til likestilling av kvinner.

Kvinnefronten er derimot ikke imot at det lages en felles lov for øvrige diskrimineringsgrunnlag.

Kvinnefronten vil likevel kommentere lovforslaget som er lagt fram.

Forslaget innebærer reell svekkelse av dagens likestillingslov.

Innledningsvis siterer vi fra utvalgets mandat:

Utvalgets forslag skal ikke svekke dagens likestillings- og diskrimineringslovverk. Lovverkets bestemmelse om aktivt, likestillingsfremmende arbeid skal opprettholdes.

Kvinnefronten mener at det fremlagte lovforslaget ikke er i tråd med mandatet som er gitt. Forslaget innebærer en reell svekkelse av likestillingsloven på områdene aktivitets- og redegjøringsplikt.

Aktivitetsplikten kan ikke ivaretas innenfor HMS-systemet

Kvinnefronten mener at utvalgets forslag om å regulere aktivitetsplikten i HMS-arbeidet ikke er godt nok gjennomtenkt og dårlig forankret i virkeligheten. Til en viss grad vil plikten falle sammen med HMS-arbeid. Dette vil særlig gjelde arbeidsmiljøspørsmål og arbeid mot trakassering og diskriminering av ansatte.

Aktivitetsplikten omfatter imidlertid arbeidsgivers personalpolitiske funksjoner. Noen av disse er listet opp i selve lovteksten i dagens lovgivning og i lovforslaget slik:

Aktivitetsplikten omfatter blant annet rekruttering, lønns- og arbeidsvilkår, forfremmelse, utviklingsmuligheter lønn, rekruttering, forfremmelse, videreutvikling osv.,

I tillegg kan det f.eks. dreie seg om arbeidstids- og permisjonsordninger.

Disse funksjonene er i utgangspunktet arbeidsgivers ansvar, og hører ikke til oppgavene til verneombud eller arbeidsmiljøutvalg. Spørsmål om de ansattes lønns- og arbeidsvilkår er gjenstand for drøftinger og forhandlinger mellom partene i arbeidslivet og er regulert i avtaleverket. Det er de tillitsvalgte som her representerer de ansatte.

Arbeidet for likelønn mellom kvinner og menn er et avgjørende spørsmål i arbeidet for likestilling i arbeidslivet. Holdninger til hva som er likeverdig arbeid og hva som skal prioriteres avgjøres i stor grad av partene i arbeidslivet i tariffoppgjørene, både i sentrale og lokale forhandlinger. Lønnsutviklingen mellom oppgjørene styres i hovedsak av arbeidsgiver.

Det skjer ved ansettelse, forfremmelser og endring av arbeidsoppgaver. Det er avgjørende for arbeidet med likelønn at aktivitetsplikten utfordrer og stiller krav til partene i arbeidslivet.

Forskriftsfesting av aktivitetsplikten

Kvinnefronten støtter forskriftsfesting av aktivitetsplikten.

Forskriften må være mest mulig konkret. Konkretisering og eksemplifisering (jf. LDOs veiledere) vil være til stor hjelp for arbeidsgivere, og må ses i sammenheng med redegjørelsesplikten, se nedenfor.

Kvinnefronten mener at en forskrift må inneholde pålegg om rapportering på tilstand når det gjelder kjønn. Slik rapportering innebærer ikke bruk av store ressurser når man først har lagt opp et system hvor kjønn er en variabel på linje med andre variabler.

Kvinnefronten mener at den foreslåtte grensen på 50 ansatte er for høy.

Det betyr at godt over 90 % av bedriftene i privat sektor ikke vil være omfattet av forskriften. Selv om forskriften skal tjene som veileder for mindre bedrifter, mener vi at det er behov for å styrke aktivitetsplikten etter dagens lovgivning.

Det er i de mindre bedriftene innenfor servicesektoren flest kvinner, og disse bedriftene har lite fokus på likestillingsarbeid i dag.

Kvinnefronten vil også understreke betydningen av at aktivitetsplikten blir utformet på en slik måte at store kjeder og virksomheter ikke kan organisere seg bort fra aktivitetsplikten ved oppdeling i små enheter, som f.eks. tilfellet er med ISS.

Aktivitetsplikten for arbeidslivets organisasjoner må opprettholdes

Kvinnefronten går sterkt imot å fjerne aktivitetsplikten for arbeidslivets organisasjoner. Det kan virke som utvalget ikke har satt seg godt nok inn i hva aktivitetsplikten for arbeidslivets organisasjoner faktisk er ment å være, siden utvalget viser til at de mener denne plikten kan utøves i sammenheng med HMS-arbeidet.

Det går klart fram av forarbeidene til § 1a i likestillingsloven at plikten skal omfatte formålet med organisasjonen, jf. Ot.prp. nr. 77 (200-2001) s. 21:

For arbeidslivets organisasjoner vil aktivitetsplikten omfatte virksomheten som part i tariffavtaler eller som interesseorganisasjon for arbeidsgivere og arbeidstakere. Aktivitetsplikten omfatter altså formålet eller gjenstanden for organisasjonens drift. Aktivitetsplikten må ses i sammenheng med avtaleforhandlinger og muligheter til å drive holdningsskapende arbeid overfor egen medlemsmasse.

Det er med andre ord en særskilt plikt organisasjonene har. De skal være pådrivere for likestilling i arbeidslivet blant annet gjennom det sentrale avtaleverket og i all virksomhet rettet mot den enkelte bedrift.

Denne plikten har ingen ting med HMS-arbeid å gjøre.

Redegjørelsesplikten må ikke fjernes

Kvinnefronten er overrasket over at utvalget foreslår å fjerne redegjørelsesplikten, siden det helt klart vil svekke dagens lovgivning, og dermed stride mot mandatet utvalget fikk. Å erstatte redegjørelsesplikten med internkontroll og overlate tilsynet til Arbeidstilsynet, innebærer et stort tilbakeskritt for likestillingsarbeidet.

Likestillingsombudet har i flere år utarbeidet et likestillingsbarometer på grunnlag av fakta om tilstanden på kjønn, og siden redegjørelsesplikten ble innført i 2003, har de årlige statusrapportene (nå kalt SALDO) fått stadig større oppmerksomhet.

Arbeidet med å kontrollere at virksomhetene oppfyller plikten til å rapportere, har også fått større prioritet fra Ombudets side de siste årene. Ombudet har gjort kartlegginger som viser

at mange kommuner ikke har oppfylt plikten, og Nemnda har gjort vedtak om at enkelte kommuners rapporter ikke oppfyller plikten.

Kvinnefronten kan ikke se noen gode grunner for å fjerne redegjøringsplikten. Derimot bør den styrkes bl.a ved at det innføres en forskrift som tydeliggjør hva aktivitetsplikten innebærer, og med det gjør det enklere å få på plass gode rutiner og systemer for rapportering.

Utvalget synes å forutsette at dagens rapporteringspraksiser vil fortsette innenfor offentlig sektor uavhengig av om det finnes en lovfestet plikt.

Kvinnefronten mener at fjerning av aktivitetsplikten kan rive ned mye av det som er bygget opp når det gjelder gode praksiser og bevissthet om viktigheten av å systematisere likestillingsarbeidet. Uten lovpålegg vil det fort bli slik det var før, at budsjett rapportering avhang av engasjerte enkeltpersoner.

Kvinnefronten frykter dessuten at fjerning av redegjøringsplikten vil medføre at små bedrifter som ikke blir pålagt aktivitetsplikt i forskrift, vil ta enda lettere på plikten når de vet at den ikke kontrolleres av noen. For noen vil det at det finnes en redegjøringsplikt som blir kontrollert, være det pressmidelet som skal til for å gjøre noe.

Kvinnefronten mener at Ombudet er rett instans til å føre tilsyn med redegjøringsplikten. Ut fra det som er sagt over om innholdet i aktivitetsplikten, ser vi ikke at arbeidstilsynet har kompetanse til å overta en slik rolle. Ombudet har etter hvert opparbeidet kompetanse på området og vi mener at likestillingskompetansen er viktigere enn kompetanse på arbeidsmiljø.

Formålsparagrafen

Kvinnefronten registrerer at det i merknadene til ny formålsparagraf er presisert at den foreslåtte formålsparagrafen skal videreføre gjeldende rett om å styrke kvinners stilling, selv om dette ikke er uttrykkelig formulert i selve formålsparagrafen. Vi vil understreke betydningen av at en slik presisering gjentas i selve lovproposisjonen dersom departementet kommer til at det skal innføres en felles lov.

Vennlig hilsen

Torill Nustad
Kvinnefronten i Norge

